

Izhaja dvakrat na teden in sicer v sredo in soboto ob 11. uri predpoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto 13 K 20 v, ali gl. 6-60
pol leta 6 » 60 » » 3-30
četrt leta 3 » 40 » » 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

„SOČA“ ima naslednje izločne priloge: 1. „Kazipot po Goriškem in Gradiškanskem“ in „Kazipot po ljubljani in kranjskih mestih“, dalje dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštne zvez“ ter mesečno prilogo „Slovenski Tehnik“.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 7 I. nadstr. v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglašiti in poslanice se računijo po Petič-vrstah: če tiskano 1-krat 16 v, 2-krat 14 v, 3-krat 12 v vsaka vrsta. Večkrat po dogodbi. Večje drke po prostoru.

— Reklame in spisi v uredniškem delu 30 v vrsta. Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni.

Naročnine in oglase je plačati loco Gorica.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katero ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v naših knjigarnah in teh-le tobakarnah: Schwarz v Šolski ul., Jellersitz v Nunski ul., Ter. Loban na tekalšču Jos. Verdi, Peter Krebelj v Kapucinski ulici, I. Bajt v popališčni ulici, I. Matiusi v ulici Formica, I. Hovaški v Korenski ulici št. 22; v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Kongrua.

(Duhovnikom zvišajo plače za 4.800.000 kron.)

I.

Predno zatone solnce sedanjega alavnega avstrijskega parlamenta, so izvrši v njem še veliko in seveda jako nujno delo: zvišanje plač duhovnikom. Slabo se jim godi, zategadel so zvišanja res potrebni!

Če so potrkali delavci, kmetje, privatni uslužbenci, državni uradniki v svojih potrebah na vrata parlamenta, so ostala navadno zaprta, neradi slišijo opravičene pritožbe in neradi pomagajo potrebnim, ali ko je duhovnikom šinilo v glavo povišanje plač, se je dobilo hitro 240 članov parlamenta, ki so vložili 10. febr. 1905. nujni predlog za zvišanje plač duhovnikom. Stvar je sedaj doganana tako, da se zakonski načrt v kratkem sprejme, in da z novim letom 1907. začne teči duhovnikom nova povišana plača. Druga važna socijalna vprašanja se zavlačujejo po dunajski zbornici s praznimi izgovori, sedaj ko je šlo za duhovnike, se je pa stvar jako hitro rešila. Smo pač v Avstriji, ki je v zadnjih časih stopila daleč za Španijo!

Poročilo, katero je izdelal proračunski odsek dunajskega parlamenta o vladni predlogi za zvišanje plač duhovnikom, je res imenitno. Navaja potrebo zvišanja plač duhovnikom, sklicujoč se pri tem na že omenjeno število poslancev, katero se je dobilo za nujni predlog in tudi na peticije, katerih je bilo 7000 od strani županij, dekanij in farnih uradov. O te peticije! Koliko so vredne, je pač znano. Politikujejo duhovniki so jih dali podpisati klerikalnim županom, in klerikalna županstva so v strahu, da jih duhovnik ne pošlje v pekel, podpi-

sala ali podkrižala peticije, če ni tak župan že kar sam na svojo roko vstregel strogemu župniku!

Poročilo navaja premeteno sedanje plače duhovnikov v goldinarjih, da se vidi toliko večja razlika v markah, ko navaja, kako so plačani katoliški duhovniki v Nemčiji. Pozabili pa so navesti pravo primeru med duhovnikom zunanje države in avstrijskim. Avstrijski ima vedno več dohodkov od zunanega, čeprav ima ta slednji več stalne plače, kajti nikjer drugodi ne smejo tako pobirati in odirati, kot v Avstriji!

Tri točke pa so posebno znamenite v tem poročilu:

1.) »pri zemljiščih velja za fasijo katastralni čisti iznos. Štolnina, ki je v največ farah naravnost fiktivna (izmišljena) ter ima bolj in bolj značaj prostovoljnih darov, se izloči iz fatiranja, kakor tudi manualne maše«;

2.) se sklicuje poročilo na študije (8 let gimnazija in 4 leta semenišča);

3.) se sklicuje to slavno poročilo celo na dohodke ljudskega učitelja, češ, celo ljudski učitelj je boljše plačan od duhovnika, in kaj je duhovnik proti njemu!

Fasije! Teh se po farovžih bojijo bolj kot hudič križa. In mojstri so pri napovedbah dohodkov. Poznamo duhovnike, ki imajo jako velike dohodke, pa plačujejo jako malo davka. Fiskus drugodi toliko bolj pritiska. Ubogega obrtnika, trgovca ter druge neposvečene davkoplačevalce pulijo in pritiskajo, da je groza — da toliko lažje popuščajo pri duhovnikih. Na druge spuščajo svoje špijone, le duhovniku se verjame, pa če jih še tako grdo nalaže. Tako plačujejo tu drugi davkoplačevalci davke za duhovnika, ker so bolj pritisnjeni, on pa pardoniran. Štolnina vendar nese duhovniku lepe dohodke, in manualne maše niso zastoj — ali vse to je izvzeto iz fatiranja! Poseben pri-

vilegij duhovnikom. Plačo jim zvišajo, potem jim pa še iz fatiranja izločujejo stalne, lepe dohodke. To je pač očitna dvojna mera z davkoplačevalci. Pri drugih ne popuščajo nič, ampak ga oglodajo do kosti — tu pa so izločeni kar stalni, nemali dohodki. V klerikalni Avstriji pri razdivjanih parlamentarnih razmerah je duhovnik še vedno povsodi poseben človek, privilegiranec! Proč s takimi poslanci, ki tako grešijo v škodo prebivalstva.

O študijah tudi govorijo! Navadno gredo v semenišče najslabši dijaki, po večini brez mature. Kar so se sploh naučili taki slabiči na gimnaziju, pozabijo v temnih celicah semeniških, kjer jim je vsestransko vodilo le — ligurjanski talmud! Kako izobrazbo imajo ti ljudje, je široko znano. Le redek je, ki kaj čita ter hodi z duhom časa, kak drug sicer naroča kake knjige, ali te leže neprerezane po omara. Kak neumen klerikalni časnik še berejo, drugega nič. Izobrazba, da se je Bog usmili, obnašanje tako, da ne kaže, da se je šolal mož v mestu. In v naših primorskih pokrajinah je dosti duhovnikov, ki niso dovršili gimnazija, tudi taki so, ki nikdar niso videli nikake srednje šole od znotraj. Se pač vidi, kake predštudije so potrebne za vstop v semenišče. In še akademiki hočejo biti!!

Sklicevanje na učiteljske plače — to, to je šele lepa reč! »Poprečna kongrua pomožnih duhovnikov je nižja od poprečne plače nedefinitivnega učitelja«; »poprečna kongrua župnika stoji v največ deželah za poprečnimi dohodki definitivnega ljudskega učitelja 10 letne službe«. Potem pa še pravijo, da mora biti 10 let pomočnik, da dobi faro, in pa duhovnik pred 24 letom ne more nastopiti službe, učitelj pa dosti poprej! — Glejte jih reveže! Celu slabše so plačani od učiteljev! Res, pomilovanja vredni! To je ironija, tako sklicevanje! Učitelj je v primeri z

duhovnikom v resnici pač strašno mi-zerno plačan, učitelj ima vrhu tega družino, in kadar zatisne oči, zapusti kopo otrok in udovo v nesijajnih razmerah — župniki pa zapuščajo tisočake in tisočake cerkvam, kuharicam itd.

Panslavizem.

(Dalje.)

XII. Peripetija. — »Mi verujemo še v Rusijo. Tako mnogoštevilni, nadarjeni, v svojem zrna zdrav, v čustvih vstrajen narod mora imeti prihodnost. Ali pot k tej prihodnosti si mora šele graditi, mora zdrobiti okove, si vsvariti organizacijo in državni red, kar vse bo odgovarjalo njega zgodovinski nalogi ter resničnim potrebam«. — Na nas pa doni vedno močnejše nemški bojni krik, govori se o naši smrti že kot o vprašanju časa. Naše moči so vedno slabše, naval tujcev vedno hujši, in pri tem smo se morali prepričati, da ono, na kar smo se hoteli opirati v bodočnosti, je grad iz papirja.... Dva pogoja sta potrebna za modern narod, da more živeti samostojno narodno, gospodarsko in kulturno življenje, ta dva sta: ljudska masa in kultura. Kjer tega ni, zapade ljudstvo vplivu sosednih narodov. Kulturo se mora priboriti, masa pa mora biti dana od narave. Med vsemi slovanskimi narodi sta le dva, ki imata pogoje za osigurano eksistenco — Rusi in Poljaki. Rusi imajo razmeroma nizko ljudsko kulturo. Ta nedostatek pa popravlja velikanska ljudska masa ter ugodne geografske in politične razmere. Pri Poljakihi ni take ljudske mase, ljudska kultura je tudi še pomanjkljiva, ali Poljak ima višjo kulturo. Poljska literatura je po oni iz Dubrovnika najstarejša med slovanskimi, učinkuje nepretrgoma od 15. stoletja do najnovejšega časa, temelji v duhu in tradiciji ljudstva ter stoji v ozkem stiku z duševnim življenjem najkulturnejših narodov... Poljaki imajo nekaj, v čemur nadkriljujejo druge Slovence, in to je vzgoja. Stali so v času, ko je cvetelo poljsko kralje-

Grof Monte Cristo.

Napisal Alexandre Dumas.

(Dalje.)

»To se razume samo po sebi,« vsklikne Danglars, »dasi je pravzaprav vaša dolžnost, da svoje jetnike vsaj redite.«
Ah, Ekscelenca,« pravi Peppino, »to ni navada.«
»To je slab običaj,« odvrne Danglars, skušaje se svojemu stražniku prikupiti z ljubeznivostjo, »a vendar se zadovoljim. Glejte, da dobim jesti.«
»Tako, Ekscelenca. Kaj želite?«
In Peppino postavi svojo skledo na tla, da se kadi dim Danglarsu naravnost pod nos.
»Ukazite!« pravi.
»Torej imate tukaj kuhinje?« vpraša bankir.
»Kako? Če imamo kuhinje? Pa kakšne!«
»In kuharje?«
»Izvrstne.«
»Torej piščanca, ribo, divjačino; naj bo karkoli, samo da bom mogel jesti.«
»Kakor želite, Ekscelenca; reciva piščanca, ali ni res?«
»Da, piščanca.«
Peppino se obrne in zakliče na vse grlo:
»Piščanca za Njegovo Ekscelenco.«
Komaj se izgubi v podzemeljskih hodnikih odmev Peppinovega glasu, ko se prikaže lep mladenič, oblečen nalik antičnim mladeničem, ki so prinašali ribe; prinašal je piščanca v srebrni skledi, katero je držal nad glavo.

»Človek bi mislil, da je v »kavarni Paris,« zamrmra Danglars.

»Tukaj, Ekscelenca,« pravi Peppino, vzame piščanca mlademu banditu iz rok ter ga postavi na mizo, ki je bila razjedena od črvov in je tvorila s posteljo in pručico vred celo opravo sobe.

Danglars vpraša po nožu in vilicah.

»Tukaj, Ekscelenca,« pravi Peppino ter mu poda majhen nož in lesene vilice.

Danglars vzame v eno roko nož, v drugo vilice, ter prične rezati piščanca.

»Oprostite, Ekscelenca,« pravi Peppino in mu položi roko na ramo; »pri nas se plačuje pred jedjo, kajti ob sklepu bi naš gost morda ne bil zadovoljen...«

»Ah, ah,« pravi Danglars, »to ni več kakor v Parizu, ne da bi vpošteval, da me gotovo oderete. Toda naj bo! Vedno sem slišal, kako ceno se živi v Italiji; v Rimu piščanec pač velja kakih dvanajst sousov.«

»Tukaj,« pristavi in vrže Peppinu zlat.

Peppino spravi zlat, Danglars se približa z nožem piščancu.

»Trenotek, Ekscelenca,« pravi Peppino. »Trenotek, Ekscelenca, to ne zadostuje.«

»Saj sem rekel, da me oderete!« zamrmra Danglars.

»Koliko torej zahtevate?« vpraša nato.

»Ekscelenca ste dali eden louis na račun.«

»Eden louis na račun za piščanca?«

»Gotovo, na račun.«

»Prav, pojdite, pojdite!«

»Ekscelenca mi torej dolgujete še štirisočdevetstodevetindevedeset louisov.«

Danglars pri tem gigantskem dovtipu široko odpre oči. »Ah, resnično, ta dovtip je izboren,« pravi.

In resno hoče pričeti s svojim obedom. Toda Peppino ga z desnico trdo prime za levico in drži pred njim drugo dlan odprto.

»Torej...« pravi.

»Kako? Vi se ne smejete?« pravi Danglars.

»Ne, mi se nikdar ne smejemo, Ekscelenca,« odvrne Peppino resno.

»Kako? Sto tisoč frankov za enega piščanca?«

»Ekscelenca, neverjetno je, koliko truda stane, rediti v teh odurnih skalah kuretnino.«

»Da, da,« pravi Danglars, »vaš dovtip se mi zdi resnično zelo izboren. Toda ker sem lačen, mi dajte mir, da bom jedel. Tu imate drug louis za se, prijatelj.«

»Torej ostane še štirisočdevetstosemindevetdeset louisov,« pravi Peppino z istim mirom in hladnostjo. »In te tudi dobimo.«

»O,« vsklikne Danglars, razdražen vsled te vstrajnosti, »kar se tiče tega, vedite, da nikdar. Pojdite k vragu, saj ne veste, s kom imate opraviti!«

Peppino da znamenje, mladenič pristopi, vzame piščanca in ga odnese. Danglars leže na svojo posteljo, Peppino zapusti celico, zaklene vrata in nadaljuje svoj obed.

Danglars sicer zdaj ne vidi, kaj dela bandit, vendar sliši, s kakšnim okusom je.

»Surovež!« pravi baron.

Peppino se dela, kakor da ne sliši, in naprej glasno je. Danglars se zdi, da je njegov želodec enak sodu Danai-dov, in misli, da ga ne napolni nikdar več.

Vendar potrpi še pol ure; toda povedati je treba, da se mu te pol ure zdi cela večnost.

Vstane in gre vnovič k vratom.

stvo, v stiku s središčem kulture, s Francosko, in sledovi te zveze se poznajo še sedaj na poljski družbi. V salonu visoke poljske aristokracije vladajo tradicije stoletnega kulturnega dela, združila se je tam francoska eleganca s slovansko živahnostjo. Jugoslovani nismo položali na vzgojo ljudstva skoro nikake vrednosti, marveč pri nas se misli, da je cel mož, kdor se je kaj naučil ali je celo „dr.“ postal. Celó ponosni so nekateri na svojo neotesanost. Tako se nahajajo značaji, s kateri je nemogoče vsako skupno delo kljub njihovim dobrim namenom in visoki izobrazbi prav radi neotesanosti. Zasluga poljske aristokracije je ta, da je dala družbi vzgojo, katera jo odlikuje pred drugimi Slovani. Drugo prednost imajo Poljaki v svojih zgodovinskih sporočilih. Otroka se vzgaja s spomini na veliko preteklost. Mi ljudje brez preteklosti niti ne slutimo, kako mogočen faktor je živo sporočilo. Narod, ki ima veliko preteklost ter kjer ista tako živo sega v sedanost kot pri Poljaki, je naravnost nepremagljiv. To elektrizuje duše, to organizuje mase ter jih napolnjuje z entuzijazmom in požrtvovalnostjo. Samo narod s takimi tradicijami more sprejeti vodstvo slovanskega proti „Drang-u nach Osten“, ker le tu se nahaja potrebno navdušenje za velike cilje, se nahaja čistost idealov, skupnost v postopanju, kjer sveti veliki ideal preteklosti in kjer napake dedov svariijo potomce.

Ne sanjamo v politiki o pravičnosti, ne razpravljamo o tem, ampak treba je ljudstvu predstaviti cilj, in poiščimo si sredstva, uresničiti cilj. Tako delajo Poljaki, Čehi pa še vedno razpravljajo, Slovenci tožimo po pravici. Poljaki se politično najbolj izsolati, tudi individualna pravnost in resnost značaja se nahaja pri njih v taki meri, kakor morda pri nijednem drugem slovanskem narodu; tudi alkoholizem ni pri njih tako razširjen, kakor pri Čehih in Jugoslovanih: da so tudi v Poljaki hibe, se razume samo po sebi. Vendar so Poljaki po svoji preteklosti, geografski legi in značajnosti najspodobnejši voditi veliki boj proti germanstvu. (Konec prih.)

DOPISI.

Iz Dol. Vrtojbe. — V zadnji „Soči“ se je oglasil neki dopisnik iz Gor. Vrtojbe proti občinskemu domu, katerega se nameruje zidati, češ da ne sme stati v Dol. Vrtojbi. Dovolite, g. urednik, tudi meni nekoliko prostora v tej zadevi.

Do sedaj je bila navada v Vrtojbi, da je bila obč. pisarna v hiši vsakočasnega župana. Da pa vsak župan ne razpolaga s sobami, ki bi zadostovale potrebam obč. urada, je lahko umljivo, ako se pomisli, da se vršijo v občinskih pisarnah tudi seje, katerih se udeležijo lahko v Vrtojbi 45 obč. zastopnikov. Za take seje je treba že večjih prostorov od navadne sobe, ker zakon daje pravico vsakemu občanu, da sme prisostvovati sejam, kar do sedaj ni bilo mogoče radi pretesnih prostorov. In tudi starašinstvo samo je uvidelo, da je potreba stalne občinske pisarne, ki bi zado-

stovala vsem potrebam, ter sklenilo zidati občinski dom. Nastalo je vprašanje: Kje? Neki starašina je ponudil svojo hišo pred cerkvijo v Dol. Vrtojbi. Ker pa šteje županstvo 3 občine, in ker tudi zgradba ne odgovarja namenu obč. doma, ter bi se moralo mnogo potrositi za prireditve v namene, katerim bi imela služiti, se ponudbe ni sprejelo. Nato se je stopilo v odgovor z g. K., da bi prodal svetlik ceste med Gor. in Dol. Vrtojbo. Obljubil je prodati po 9 K seženj, ali ko je šlo resno za nakup, sedaj je povisal ceno na 12 K; seveda si ne more dovoliti obč. starašinstvo takega luksusa, ter je kupilo svet na drugi strani ceste Koglotovega sveta tik pokopališča po 7 K. Zdaj se pa pritožujejo v „Soči“, da ne sme stati obč. dom v Dol. Vrtojbi. Prav. V Doljni ne, na središču ne more stati, ker je tam že farovž in druge hiše, torej bi moral stati v Gor. Vrtojbi, kajti da bi zidali tik šole, ni mogoče misliti, ker nobeno starašinstvo ne plača sveta po tisti ceni, kakor zahteva dotični lastnik. Sicer pa bode stal obč. dom res v katastru Dol. Vrtojbe, ako pogledamo pa začetek Dol. Vrtojbe (pri Mavriču) in začetek Gor. Vrtojbe (pri Nemcu), morajo priznati tudi v Gor. Vrtojbi, da bo stal obč. dom bližje Gor. kakor Dol. Vrtojbe, ker pri določitvi središča pač ni mogoče upoštevati vsake posamezne v hribih ali na Mirenski cesti zidane hiše. Torej glede središča bi bili lahko popolnoma mirni tudi v Gor. Vrtojbi ter pomislili, da tudi za pokopališče, ki služi obema občinama, se je določil kraj na središču med obema Vrtojbama če tudi v katastru Dol. Vrtojbe. Zakaj naj bi ne služilo to središče tudi za občinski dom?

Prav pa moram dati g. dopisniku, ako se ne strinja s tem, da bi stal obč. dom tik pokopališča. A temu nedostatku je treba drugače pomagati. Obe Vrtojbi ste se toliko približali, da stojijo danes hiše od obeh strani do pokopališča. In v malo letih se gotovo ne bode poznalo meje med obema občinama, ako se odstrani pokopališče z glavne ceste — kar se mora v doglednem času tudi zgoditi, da se pospeši razvitek in združenje občin. Slavno starašinstvo naj bi blagovolilo pomisliti, da bližina pokopališča gotovo ne pospešuje zdravilja prebivalcem bližnjih hiš. Seveda poročajo g. starašini: Kam pa po denar za take stroške? Jaz bi pa že prej vprašal: Kam ste šli po denar, ko ste zidali obč. hišo v Dol. Vrtojbi, ki je stala — uštevisi robote — nad 16.000 K, kam ste šli po denar, ko ste zidali nepotrebni (ker je že bila sezidana obč. hiša v Dol. Vrtojbi, namenjena za farovž) farovž, ki je stal nad 25.000 K (čistega računa ne ve še nihče). Ako ste takrat dobili denar za nepotrebne stvari, zakaj naj bi štedili z njim danes, ko se gre za to, da se povrne mir v občini s tem, da bode županstvo na sredini, pa naj stanuje župan tudi na „parkljevem hribu“, ko se gre zato, da se odstrani pokopališče v miren samotni kraj, kamor edino pritiče, ter se tako odpre pot združenju občin. Denar, katerega bi si lahko izposodili n. p. pri dež. hip. zavodu, vračal bi se lahko z amortizacijo tekom mnogih let — tako da

bi tudi občinarji preveč ne občutili tega bremenja. Vaši potomci bi vam bili pa hvaležni, da ste izvršili delo, katero odgovarja duhu časa. Ne smemo govoriti; naj gre naprej, kakor je šlo do zdaj, kajti svet napreduje, in mi moramo napredovati z njim. Ako se pa že zdaj govori v seji, da naj bi se potrosilo za obč. dom 6000 K, je to že dovolj žalostno. Ako se ima dati 6000 K za kakšno „kamunsko klet“, je bolje, da se vse skupaj popolnoma opusti. Toliko v predvarek g. starašinom s prošnjo, naj bi blagovolili to tudi uvaževati pri sklepih v tej zadevi. Občinar.

Brje, 20./10./06. — († Josip Možina.) — Za del katastralne občine Brje smo vendar po dolgem naporu in trudu zgradili potrebno pokopališče, ki stoji sedaj čedno in lepo dovršeno na primernem kraju.

Čuden slučaj je hotel, da je bil 19. t. m. prvi na njem pokopan ravno oni, ki je imel za zgradbo največ zaslug. Omenjenega dne smo namreč tem zagreblili posestnika Josipa Možina, ki je po dolgotrajni bolezni v 63. letu življenja umrl. Dasi priprosto človek, vendar zasluži mož, da se ga spomnimo tu. Pogreb je pokazal, kako ceni naše ljudstvo vrle može. Bila je namreč udeležba, kakoršne se malo po naših krajih vidi ob takih žalobnih prilikah. Domači in rihemberski pevci so mu zapeli skupno par pesmi pred vodstvom tukajšnjega učitelja, kateri je tudi šolsko mladino pripeljal zraven, ker je bil pokojnik do pred nedavno dolgo vrsto let ud ozir. predsednik kroga šolskega sveta. Na grobu je prav lepo in ganljivo govoril posestnik Alojzij Makovec svojemu prijatelju v slovo. Omenjal je, kako je bil zaslužen kot starešina in podžupan za domači kraj; kako vnet je bil za domačo šolo in sploh za napredek, tako daje dal višje izsolati skoro vse svoje sinove, ki so danes dika in čast vsemu okraju in ki deloma zavzemajo častne in visoke službe. Veran mož je bil pokojni Možina, ki pa ni slepo bezljal za vsakim nazovi - prorokom. Znal je ločiti zrno od plev.

Značajnemu pokojniku blag spomin!

Prijatelj.

Iz goriške okolice. — (Javna pritožba glavarstvu.) — Predobro je znano, da se je moralo pri vseh županstvih celega goriškega okraja nabaviti si občinske redarje in zapore pod strogim ukazom glavarstva. S to odredbo so zadobili brez izjeme ravno isto moč, ki jo ima glavarstvo samo, namreč do 14 dni zapora. S tem je priznalo glavarstvo vse župane za neka vzvišena bitja, in to v večji meri nego je glavarstvo samo, kajti voditelji glavarstva so se morali solati skoro 1/4 stoletja, da so kos svoji nalogi: strankam prav razsojati. V tej neomejeni oblasti smatrajo vse župane za nezmotljive kot papeža, in še bolj, ker on ima v perečih zadevah kardinale, da se posvetuje z njimi. Naši župani pa v kazenskih zadevah ne trebajo nič starešinstva vprašati.

Vsled tega je vnebokričeča krivica, da niso dali županom ob enem tudi za to potrebno zakonsko ter navodila, na katera bi se morali vsi župani opirati pri od-

merjenju kazni, ker v tem položaju smo vsi sužnji in žrtve morebitnih županovih kapric. Saj tak kazenski zakonik jih malo ali nič ne stane! In vendar s tem bi bila popolnoma vsa stvar olajšana, da dela z mirno vestjo vsaki župan po začetni poti zakona. Ob enem pa tudi vsaka stranka ve vže naprej, kedaj prestopi kazensko pot s svojim vedenjem.

Dognana stvar je: Da ni vse zlato, kar se blesti. Tako tudi župani so revali zemljani kot mi. Posebno če vpoštevamo vse pomisleke v izvolitvah županov današnjih časov, ko so povsod pa 2 stranki, namreč klerikalna in napredna. Po navadi stari izda klerikalna stranka svoje geslo po starem receptu ob izvolitvi županov: „Da ne sme biti župan ne trgovec, ne obrtnik, ne krčmar, ne človek, ki bi vsaj kaj razumel. Biti mora pristen (če ne zabij) kmet, ker isti se da voditi poljubno na klerikalni vrvi. In iz tega sledi; strah in groza! napredno mislečemu občanu neomejena moč župana, kateri ima na razpolago inkvizicijski zapor in redarje. Gorje onemu, ki ne pripada njegovi stranki. Gorje onemu, ki mu ni dal svojega glasu pri izvolitvi. Gorje onemu, ki se drzne svobodno razvijati v občinskih sejah svoje predloge, ki bi županu ne ugajali. Gorje onemu društvu, katerega župan ne mara. Ravno pred dnevi je bilo kakih 8 mladenčev nekega takega društva na glavarstvu strogo obsojenih; trije celo, ki niti zraven niso bili. Komisar je na migljaj župana tem žrtvam najprvo zabrusil v obraz, smejoč se: Vi drugi ste ustanovili nasprotno društvo, da bi ruvali (proti županu?) in da je vas več za večni nemir v občini. Na tej podlagi se jim je kazni odmerila. Dasi društvo nima tega navedenega namena v pravih in ne v mislih, ampak le edini smoter ima to društvo kakor vsa druga v pravih naveden, in ta pravila ima komisar v arhivu, da jih lahko pregleda, preden kaj takega izusti napram tem ali drugim udom.

Kako pristransko se rabi zapor na deželi, o tem je po nevednosti objavila „Gorica“ pred nekaj tedni dva eklatantna slučaja. Nekje je vsevedni in mogočni župan dal iztirati iz postelje celo obč. starešino in vreči v zapor. Zaman so bile vse prošnje celokupnega starešinstva, v „kajho“ je moral.

V doglednem času utegne pasti v glavo kakemu županu, da da svojo staro oguljeno kučmo obesiti na drog, in kdor se ji ne prikloni, če ne bo že obglavljen kakor v starem veku, vsaj vdobi celo porcijo moči županeve 14 dni strogega zapora. Je li to umestno in dostojno? Nikakor ne. Zato naj da glavarstvo čim preje vsem županom tudi kazenski zakonik in strogi ukaz, nepristransko postopati napram vsakemu. Potem se le bo prav. — Seveda pa se s tem dopisom ne dotikam županov, ki so pametni možje in pravični!

Domače in razne novice.

Lavričeva številka „Soče“ izide z datumom 1. novembra, na... rojstni dan in trideseti dan vseh mrtvih po smrti tega nesmrtnega

„Gospod,“ pravi, „ne mučite me še naprej, ampak povejte mi, kaj hočete od mene.“

„Baš nasprotno, Ekscelenca; povejte raje vi, kaj hočete od nas... Ukazite, in ubogamo vas.“

„Torej mi pred vsem odprite vrata!“

Peppino odpre.

„Jesti hočem,“ pravi Danglars, „za Boga, jesti hočem!“

„Vi ste lačni?“

„To vam je znano.“

„Kaj želite jesti, Ekscelenca?“

„Ker so piščanci predragi, košček suhega kruha.“

„Kruha!“ pravi Peppino. „Naj bode!“

„Holà! Kruha!“ zakliče.

Mladenč prinese majhen kos kruha.

Tukaj!“ pravi Peppino.

„Koliko velja?“ vpraša Danglars.

„Štiristotdevetstooseminosemdeset louisov; dva louisa sta že plačana.“

„Kako? Stotisoč frankov za kos kruha?“

„Stotisoč frankov,“ pravi Peppino.

„Toda zahtevali ste stotisoč za piščanca!“

„Mi ne prodajamo po jedilnem listu, ampak po trdno določeni ceni. Naj je človek mnogo ali malo, naj zahteva deset skled ali samo eno, mi zahtevamo vedno isto ceno.“

„Še vedno ta šala! Moj ljubi prijatelj, to je neumno in neokusno! Povejte mi, če hočete, da umrjem lakote; potem dosežete svoj smoter.“

„Ne, Ekscelenca, ampak zdi se, kakor da se sami hočete izstradati. Plačajte in jejte!“

„Toda s tim naj plačam, tepec? Ali morda misliš, da nosi človek s seboj v žepu stotisoč frankov?“

„Vi imate v svojem žepu pet milijonov in petdeset tisoč frankov, Ekscelenca,“ pravi Peppino. „Za ta denar lahko sneste petdeset in pol piščanca po stotisoč frankov.“

Danglars se strese; oči se mu odpro; vsekakor je bila to šala, a šele zdaj jo končno razume.

„Ali se torej lahko vsaj po poljubnosti najem, če plačam sto tisoč frankov?“ vpraša.

„Gotovo,“ pravi Peppino.

„Toda kako naj plačam?“ pravi Danglars in si oddahne bolj prosto.

„Nič ni lažjega; pri trdki Thomson in French v Rimu, via dei Bianchi, imate kredit. Daste mi nakaznico za štiri tisoč devetsto osemnosedeset frankov, in naš bankir nam jih izplača.“

Danglars si hoče pridobiti vsaj zaslugi dobre volje. Vzame pero in papir, katera mu poda Peppino, napiše listek in se podpiše.

„Tu je vaša nakaznica,“ pravi.

„In tu je vaš piščanec.“

Danglars ga med vzdihovanjem povzije. Za tako visoko ceno se mu zdi zelo suh.

Peppino vzame papir, ga vtakne v žep in nadaljuje svoj obed. —

XIX.

Odpušcanje.

Drugi dan je bil Danglars še vedno lačen. Zrak v tej jami je bil v tem oziru silno neugoden; jetnik je mislil, da ta dan ne bo imel nikakih stroškov, kajti kot varčen mož si je prihranil pol piščanca in kruha ter skril to v kot svoje celice.

Toda komaj sne, ko začuti žejo. Na to sploh ni mislil.

Premaguje se, dokler se mu ne prilepi jezik na nebo.

Končno se več ne more ustavljati žgote mu ognju ter pokliče.

Straža odpre vrata: to je bil nov obraz.

Danglars je višje cenil svojega starega znanca. Zato da poklicati Peppina.

„Tukaj sem,“ pravi bandit, vstopivši s hitrostjo, ki se zdi Danglarsu dobro znamenje. „Kaj želite?“

„Piti,“ pravi jetnik.

„Ekscelenca,“ pravi Peppino, „gotovo vam je znano, da je vino v rimski okolici zelo drago.“

„Dajte mi vode,“ pravi Danglars, skušaje narediti iz zadrege čednost.

„O, Ekscelenca, voda je še mnogo redkejša kakor vino.“

„Torej,“ pravi Danglars, „kakor se zdi, pričneva znova.“ In sileč se k smehu, začuti revež, da so mu senca znojna.

„Glejte, prijatelj,“ pravi, vidé, da je Peppino neomahljiv, „kozarec vina želim. Ali mi ga odrečete?“

„Rekel sem vam že, Ekscelenca,“ odvrne Peppino resno, „da ne prodajamo na drobno.“

„Torej dajte steklenico.“

„Kakšno vina?“

„Najcenejšo.“

„Vsa imajo enako ceno.“

„Kakšno?“

„Steklenica petindvajset tisoč frankov.“

„Ah,“ vsklikne Danglars z bridkostjo, ki jo je znal podeliti človeškemu glasu pač samo Harpagon; „povejte mi naravnost, če me hočete popolnoma izmolžiti; na ta način bo stvar hitreje končana kakor tako, cunja za cunjo.“

„Da,“ pravi Peppino, „mogoče je, da je to gospodov namen.“

„Gospodov? Kdo je ta gospod?“

„Oni, kateremu ste bili včeraj predstavljeni.“

„In kje je?“

„Tukaj.“

„Rad bi ga videl.“

„To je lahko.“

Trenutek pozneje stoji pred Danglarsom Luigi Vamp.

„Vi ste me dali poklicati?“ vpraša jetnika.

apostola goriških Slovencev. „Soča“ bo obširna. Poleg dveh slik slavnega pokojnika in avtografov njegovega peresa bo cela vrsta spisov, ki podajo zgodovino Lavritove dobe. Po vrhu pa bo še obsežna brošura dr. Fr. Oblaka.

Posamične številke „Soče“ se bodo prodajale po 50 vinarjev. Rodoljubi na deželi in čestilci velikega pokojnika naj naročijo naprej po več izvodov, da jih razdelijo v svoji bližini.

Slovensko gledališče. — V nedeljo je uprizorila „Narodna Prosveta“ v „Trgovskem Domu“ znano francosko burko „Nadzornik spalnih vozov“. Igra ni lahka; le rutinizirani igralci morejo izvesti iz nje efekt; tu je treba finega, gladkega igranja, vsak mora biti povsem na svojem mestu, potem vspe taka igra, kateri se pozna, da je prav preračunjena na ugled, točno igranje, kajti kjer ni globlje vsebine, kjer se hoče le pokazati kos življenja, se mora samo z najboljšim igranjem zakriti, kar drugače preveč stopa v ospredje pri poslušalcu. Take vrste igre igrati je težka reč. Pri nas navedenih pogojev za tako predstavo ni; zato ne moremo reči, da je igra vspela, kdo ve kako dobro. Vspela pa je, in veselo, živahno je bilo v gledališču. Poznalo se je igralcem, da so se potrudili po svojih močeh biti kos prevzeti ulogi; videli smo lepe nastope, tuintam dovšene prizore, pa tudi hibi ni nedostajalo. Zdi se pa nam, da so se gospodične igralke dosti lažje uživale v svoje vloge nego igralci; nò, vpoštovati moramo vloge in prve nastope. Gospod * (Georges Godefroid) je bil prvokrat na odru; in v tako veliki ulogi! Poznalo se mu je, da je novinec, pa zopet je kazal veliko spretnost, v nekaterih prizorih je igral naravnost lepo, kolikor bolj se je razvijala igra, toliko boljši je bil; dobili smo utis, da si je pridobila „Narodna prosveta“ s tem gospodom igralca, ki se izuri ter bode igral jako dobro. Samo tisti dialekt naj rabi takrat, ko bo na mestu; v fino francosko burko ne tiče! Uloga Lucienne je igrala našemu občinstvu priljubljena g.čna Ruža Lukanova; igrala je prav dobro. Molek (Montpépín), naš stari znanec, je izvršil svojo ulogo povoljno, g.čna Hrovatinova je bila prav ugajajoča Aurora. G. Eržen (Alfred Godefroid) je govoril prethi; in v taki suknji ne nastopa francoski nadzornik spalnih vozov! Drugače je g. Eržen priznalo dober igralec. Nov je bil g. Turk (Raoul de Saint Médard). Njegova igra je ugajala, le tuintam je preveč deklariral. Manjše vloge: Angèle (g.čna Grebenčeva), madame Charboneau (g.čna Tavčarjeva), služkinja Julija (g.čna Saksida), Fani (g.čna Sardoč), Labordane (g. Jamšek), Charboneau (g. Kuštrin) so bile primerno izvedene. Lep nastop je bil onig.čne Lazareve (Rozina). Da jo vidimo še večkrat na odru!

Gledé mimike, kretanja, obnašanja pa je potreba polagati na vaje največjo pazljivost.

V celoti vzeto pa je bila v nedeljo zvečer prav prijetna zabava v „Trgovskem D.“, in le hvaležni moramo biti „Narodni prosveti“, da nadaljuje svojo lepo pričetno delo za razvi-

tek slovenskega gledališča v Gorici. Hvala vsem za nemali trud!

Udeležba pri predstavi v nedeljo v „Trgovskem Domu“ ni bila baš slaba; ali mnogo premalo je bilo — inteligence. V parterju bi bilo moralo biti zasadenih še mnogo več sedežev. Povsod drugodi se dobi tako pogostoma naše ljudi, le pod domačo streho je tako težko spraviti nekatero. Upamo, da bo prihodnjič bolje.

Visok dostojanstvenik o naši obrbi. — Grof Calice, upokojeni mnogoletni in velezaslužni poslanik v Carigradu, živi zdaj v Gorici. — Ta teden si je ogledel našo „Mizarisko zadružno“ v Solkanu, tovarne, zaloge in skladišča. Zanimalo ga je celo podjetje ter se je izrekel jako pohvalno o vseh napravah in o obratu samem. Čistital je na toliki podjetnosti ter dejal, da ga kot Goričana izredno veseli tolik napredek domače obrbi. — Naročil je tudi vso opravo za obširno knjižnico na svojem domovanju v Št. Petru pri Gorici.

Južna železnica naznanja, da je vsled tega, ker je prenehal štrajk v Trstu, ves promet zopet odprt.

Iz Gradca se nam poroča vesela vest, da se snuje že dolgo let zaželeni slov. „Sokol“. Sicer so Slovenci že nekaj let telovadili v češkem „Sokolu“, toda sedaj smo se toliko ukrepili, da lahko nastopimo s samostojnim društvom. Zanimanje je ne samo v slovenskih, ampak v vseh slovanskih krogih v Gradcu veliko. Upamo torej, da se vdeležo ustanovnega občnega zbora, ki se vrši v soboto, dne 27. okt. v veliki dvorani restavracije „Zur Stadt Neugraz“, ob 8. uri zvečer, ne samo Slovenci, ampak tudi drugi Slovani v mnogobrojnem številu. Na zdar.

O shodu v Cerkljem sta pisala Kristanov „Naprej“ in „Rdeči Prapor“, pa oba sta lagala. Kadar gredo proti naprednjakom, takrat so soc. demokratje jednaki klerikalcem, oboji si pomagajo z lažjo. Lažejo gledé udeležbe in podtika, kar se ni govorilo. „Naprej“ pravi, da je govoril Gabršček po „hofratovsko“, potem pa mu podtika stavke, kateri niso prav nič „hofratovski“, katerih pa tudi res govoril ni. Kristan pravi, da je bil povabljen, ali vabilo se je le soc. demokrate iz cerkljanske občine. Kristan je prišel le za to, da je delal zgago in zabavljal. To je socijalnodemokratično delo po Kristanovih naukih. Soc. demokratje, če bi bili res naprednega duha, bi se morali pridružiti takemu sporedu shoda, kakoršen je bil cerkljanski; o čistih gospodarstvih v občinah in o volilni reformi vendar soc. demokratje radi govorijo, torej ni bilo nobenega vzroka delati neumnosti z brezsmiselnim klepetanjem. In junak Kristan je potem, ko mu je zmanjkalo klepetanja, lepo pobegnil in načečkal v „Napreju“ poročilo, v katerem laže in celo svoje besede podtika Gabrščeku. Cerkljani pa lahko razvidijo iz tega, kakšni možje so tisti soc. demokratje, ki poslušajo Kristana. Reveži ne pojmiyo, kako jih ima za norce. Pa naj jih le ima; zato drugih ne bo imel, ker mu kmalu odklenka na Cerkljanskem, poprej pa še v Idriji!

„Slovenec“, glasilo ljubljanskega škofa, je obljajal v soboto med „dnevniimi novicami“ najprvo dr. Tavčarja, potem „Edinost“, nato člane bivše narodne stranke na Hrvatskem in končno — Gabrščka. Tega pa najbolj. „Cepec in norec“ je lajal ter se pošteno izlajal; da mu le tudi žegni niso ušli pri lajanju! Radi tistih trgovskih napisov je zagnal velik krič — doslej pa še ni pojasmil, zakaj ima v beli Ljubljani „Katoliška bukvarna“ tudi nemški napis, zakaj pridevajo svojim zadruham in posojilnicam nemške naslove; zakaj še niso nikdar prijeli goriških kavcev, ki s Pajerjem izganjajo slovenščino iz goriških deželnih uradov, v katere so sprejeli v zadnjih časih po krivdi klerikalcev celo vrsto laških uradnikov; zakaj jim ne prepove nemškutariti in italijaniti po uradih, podpisavati po sodnijah laške zapisnike; zakaj ne prime nadškofa, ker preganja slovenščino iz cerkve, ustanovlja nemški gimnazij ter kvari akcijo za doseg slovenskih srednjih šol v Gorici; zakaj ne prime ta veliki Slovenec goriških zadržnikov, ki so dali slovensko prodajalno v last zagriženemu Lahu itd. itd.? Tu naj laja tisti tam pri Slovincu; bo dosti lajanja, da se končno izlaja lažnik, ki je bil že slečen pred sodnijo radi laži in častikraje.

„Slovenec“ zopet ves iz sebe! — „Soči“ smo bili priložili vozne rede nove železnice, seveda v slovenskem jeziku. Po pomoti pa je zašel en iztis nemškega voznega reda med slovenske, in gospodična v ekspediciji je bila tako nesrečna, da ga je priložila baš oni „Soči“, ki je prišla v roke „Slovincu“. „Slovenec“ je pač lahko preračunil, da mora biti to le pomota, ker ve, da prilagamo vedno vozne rede, seveda slovenske, ali ne — z loparjem je udaril po Gabrščku; možu pri „Slovincu“, ki smrdi narodnega izdajstva, „zastaja sapa pri tem početju“ in ves je iz sebe. Vsako malenkost izrabljajo na skrajno perfiden način proti vsaki neljubi jim osebi! Kako vendar so mičkani ti tako veliki ljudje!

Pevsko društvo „Prešeren“ v Št. Petru pri Gorici priredi veselico s plesom, igro in šaljivim sračkanjem v nedeljo dne 28. t. m. ob 8½ uri pop. v prostorih „Kmetijske zadruge“. — Vspored: 1. Koračnica. 2. Godba. 3. Hajdrih: „Slava Slovincem“, poje domači zbor. 4. Godba. 5. „Zvonček“, poje domači zbor. 6. Godba. 7. Eisenhut: „Moja ljubav“, poje oktet „Slovenskega bralnega in podpornega društva iz Gorice“. 8. Godba. 9. „Slava Prešernu“, poje možki zbor „Slovenskega bralnega in podpornega društva iz Gorice“. 10. Hugolin Satner: „Pogled v nedolžno oko“, poje domači oktet. 11. Vilhar: „Slovo“, poje domači zbor s spremljevanjem orkestra. 12. „Čevljarski in krojaški ponedeljek“, igra v jednem dejanju. 13. Šaljiva loterija. Po veselici ples. Pri veselici in plesu svira vojaški orkester iz Gorice. — Vstopnina k veselici 50 v; sedeži prve do tretje vrste 80 v, ostali sedeži 40 v. Vstopnina k plesu za neude 2 K, za ude 1 K, ženske 50 v. K obilni udeležbi uljudno vabi Odbor.

Neka pošiljatev rib iz Trsta v Gorico je rabila tri dni, da so jo dostavili stranki, dasi je bil

naslov tako natančen, da bolj natančen ne more biti. Da ribe po tolikem času niso več dobre, se umeje samo po sebi. Ali je premalo osebja ali kaj je pravzaprav vzrok večnim pritožbam radi pošte? Tu je potreba prav temeljitega preobrata!

Južna železnica sprejme v doglednem času 100 praktikantov. Govori se, da je do dvajset mest namenjenih Slovincem, ker primanjkuje uradnikov za slovenske kraje. Upoštevajo se samo reflektantje, ki so prosti vojaščine.

Tatvina. — Neznani tatovi so udrili v stanovanje Josipine Ušajeve v ulici Bosco 11 ter ukradli 28 K in več dragocenosti.

Laško učiteljsko društvo je napravilo v nedeljo izlet v Sv. Lucijo in Tolmin. Pravijo v „Corrieru“, da je prav lepo na Tolminskem, ali ne dopade jim napis „Pogled na Dantejevo jama“ v slovenskem jeziku, — to jih je tako razgelo, da so zložili ob Dantejevi jami prispevek za — Lego!

Ko je spal pri Sv. Luciji delavec Anton Tinta, se je podrl pod njim, in pri tem se je delavec tako poškodoval, da so ga morali pripeljati v Gorico k usmiljenim bratom; ni upanja, da okreva.

Izpred sodnije. — 26 letni Jos. Podgornik je bil obtožen, da pretepa in muči mačeho; v svojo obrambo je rekel, da ga ona sovraži. Obsojen je na 5 mesecev ječe s postji.

Zaprli so 19-letnega Iv. Žižmunda iz Gorice, ker je ponoči razbijal in razsajal pred stanovanjem svoje matere; pobil je tudi nekaj šip. Storil je to na pol pijan.

Umobolen. — Neki kmet iz Bukovice je pripeljal v Gorico svojega 27-letnega sina Andreja, da bi ga preiskal kak zdravnik, ker je revež umobolen. Ko sta sedela v gostilni na izvoznem trgu, je fanta prišla bolezen, začel je razbijati. Prijela sta reveža dva mestna redarja ter ga peljala k usmiljenim bratom.

Neko pijano žensko iz Šempeterske ulice so zaprli, ker je v ponedeljek zvečer razsajala po ulicah ter nadlegovala moške.

Tamburaši v Št. Andrežu so prenesli za dan 21. t. m. napovedani koncert za nedeljo 28. t. m.

V cerkvi na Placuti je v nedeljo začel govoriti in se čudno obnašati 28 letni Josip Pavletič iz Gorice. Hitro so spoznali, da je zmešan; prepeljali so ga v bolnišnico.

Zgubljeno. — Od 3. do 6. ure zvečer včeraj se je zgubilo: 4 kose platna, 2 kosa blaga za postelje, 1 kos za žensko obleko, in sicer od „Zvezde“ na Str. a trgu do Jamelj blizu Brestovice na Kra. a. Vrednosti je 66 kron. Kdor je našel, naj se oglasi na goriški policiji ali na županstvu v Brestovici.

Gospodarske in trgovske vesti.

Plateno blago podraže tvorničarji tekom novembra za pet odstotkov. Lanene preje kakor tudi lanu primanjkuje, ker ga izvažajo v Severno Ameriko in na Angleško. Avstrijski izdelovalci surovega lanu so že pred nekaj časom zvišali cene od 5 do 8 odstotkov.

„Gospod, ali ste vi načelnik onih, ki so me pripeljali semkaj?“

„Da, Ekscelenca.“

„Kakšno odkupnino želite od mene? Govorite!“

„To je lahko povedati. Pet milijonov, katere nosite s seboj.“

Danglars začuti, kako se mu srce krčevito skrči.

„Toda“, zajecja končno, „to je vse moje premoženje, ostanek mojega neizmernega bogatstva. Če mi hočete vzeti ta denar, mi vzemite življenje.“

„Prepovedano nam je preliti vašo kri, Ekscelenca.“

„In kdo vam je to prepovedal?“

„Oni, kateremu se pokorimo.“

„Vi ste komu pokorni?“

„Da, vrhovnemu glavarju.“

„Mislim sem, da ste vi glavar.“

„Jaz sem glavar svojih ljudi, toda moj glavar je nekdo drugi.“

„Ali se tudi ta glavar komu pokori?“

„Da.“

„Komu?“

„Bogu.“

Danglars se za trenotek zamisli.

„Ne razumen vas,“ pravi.

„To je mogoče.“

„In ali vam je vaš glavar ukazal ravnati z menoj na ta način?“

„Da.“

„Kaj je njegov namen?“

„Ne vem.“

„Toda moja mošnja se izprazni.“

„Skoro gotovo.“

„Čujte,“ pravi Danglars, „ali hočete en milijon?“

„Ne.“

„Dva milijona?“

„Ne.“

„Tri... štiri milijone?... Čujte, štiri? Dam vam jih pod pogojem, da mi pustite oditi.“

„Zakaj nam ponujate štiri milijone za pet?“ pravi Vampa.

„To je lakomnost, gospod bankir, ali pa jaz o tem ničesar ne razumem.“

„Vzemite mi vse, saj vam pravim, vzemite mi vse in umorite me!“ vsklikne Danglars.

„Pomirite se, Ekscelenca, pomirite se; če se razburite, vam to naredi dober tek, in potem zajeste vsak dan en milijon. Za Boga, bodite vendar bolj ekonomični!“

„Toda kaj, ko ne bom imel več denarja, da bi plačal?“ vsklikne Danglars ves iz sebe.

„Potem boste stradali.“

„Stradal?“ zajecja bankir.

„Najbrže,“ odvrne Vampa flegmatično.

„A rekli ste vendar, da me ne nameravate umoriti.“

„In tega res ne nameravam.“

„In nameravate pripustiti, da umrjem lakote?“

„To ni isto.“

„Torej, nesrečniki, vaše grozovite namere preprečim,“ vsklikne Danglars. „Smrt za smrt; vem, da moram enkrat umreti; mučite me torej in usmrtite, toda jaz vam ne dam svojega podpisa.“

„Kakor vam je ljubo, Ekscelenca,“ pravi Vampa.

In bandit zapusti celico.

Danglars se ves besneč vrže na svojo posteljo.

Kdo so ti ljudje? Kdo je vidni, kdo nevidni glavar? Kaj nameravajo z njim? Zakaj se ne more odkupiti, dočim je to lahko storil vsakdo drugi?

O, gotovo, hitra smrt bi bila izvrstno sredstvo, speljati za nos svoje strastne sovražnike, ki postopajo z njim, kakor se zdi, na ta način iz nerazumljive maščevalnosti.

Da, toda umreti!

Morda prvič v svojem dolgem življenju je mislil Danglars obenem s strahom in hrepenenjem na smrt; prišel je trenotek, ko je moral tudi on zagledati neizprosno pošast, ki živi v notranjosti vsake kreature in pri vsakem vtrpu srca šepete: „Umreti imaš!“

Danglars prične misliti na beg.

Toda stene so bile skala sama, pred edinim izhodom je stal na straži močan mož, in dalje po hodniku je bilo še več oboroženih banditov.

Svoj sklep, da ničesar ne podpis, je držal dva dni, na kar je zahteval jesti ter podpisal nakaznico za en milijon.

Prinesli so mu izvrsten obed in vzeli nakaznico.

Od tega trenutka je bilo jetnikovo življenje nespretrgana vrsta bolečnih dogodkov. Trpel je toliko, da se več ni hotel izpostavljati novemu trpljenju ter je storil vse, kar so hoteli. Nekega dne, ko je baš poobedoval sijajno kakor v dnevih svoje največje sreče, je preračunal, koliko denarja ima še, in ostalo mu je le še petdeset tisoč frankov.

Tedaj se je izvršila v njem čudna izprememba. On, ki je zgubil pet milijonov, je skušal rešiti vsaj ostalih petdeset tisoč frankov ter sklenil, da pretrpi raje najhujše, kakor bi dal iz rok ta poslednji denar. Njegovo upanje je bilo skoro enako blaznosti. On, ki je za tako dolgo časa pozabil na Boga, je zdaj mislil nanj ter si rekal, da je Bog še mnogokrat naredil čudež, da se lahko pogrezne jama ali pa zaslede vojski ta prokleti brolg ter ga rešijo. V tem slučaju je hotel s svojimi petdeset tisoč franki ubežati; vsota je bila dovolj velika, da ne umrje lakote; prosil je Boga, naj mu jo ohrani, in jokal.

Tako so potekali trije dnevi, tekom katerih je bil neprestano Bog, če ne v njegovem srcu, pa vsaj na njegovih ustnicah. Zdajpazdaj so napočili trenotki polovične blaznosti, v kateri se mu je zdelo, da vidi ubožno sobo in starca, ki leži v smrtnem boju na slampati postelji.

Tudi stavec je umrl lakote!

(Dalje pride.)

Ohrastno mero zvišajo z novim letom vse
graske hranilnice.

Piva se je skuhalo v Avstri od 1. sep-
tembra 1905. do 31. avgusta 1906. —
19,755.103 hl ter plačalo od tega 75,866.456
kron. —

Trgatev na Krasu. — Trgatev se je obnesla
dobro, vina pa je manj od lani, ali kapljica
toliko boljša. Teran je izvrsten.

Nočna taksa v lekarnah. — Avstrijski lekar-
narji zahtevajo uvedbo nočne takse v lekarnah.

Zvišanje tovarnega tarifa na južni železnici je
sklenjena reč. Upravni svet te družbe je skle-
nil zvišati postavke takozvanega lokalnega ta-
rifa ter odpraviti znižane tovarne cene; nor-
malni tarif južne železnice ostane pa nespre-
menjen. Povišanje stopi v veljavo 1. januarja
1907.

Vlada in poljedelstvo. — Proračun poljedel-
skega ministerstva za l. 1907. znaša 27,476.193
kron. Poljedelsko ministerstvo samo za svoje
uradne potrebe vzame od tega 1,702.056 K.

Za poljedelstvo šolstvo se izda malo,
samo 726.430 kron. Za pospeševanje poljedel-
skega in gospodarskega pouka se izda 1,368.000,
torej samo za 13.000 kron več kakor l. 1906.

Nadalje je proračunjeno za
naravnostno podporo K 6,405.950
in sicer

za združništvo	950.000
„ razstave	70.000
„ melioracije (izboljšanje)	2,000.000
„ rastlinstvo	490.000
„ vinogradništvo in sad- jartvo	308.000
„ konopljarstvo	230.000
„ nasajanje gozdov	600.000
„ živinorejo	1,030.000
„ mlekarstvo	220.000
„ drobnico	447.450
„ svilorejo	30.000
„ planinarstvo	130.000

Nasajalci novih vinogradov in sadjarska
društva dobijo podporo iz zaklada za vino-
gradništvo in sadjarstvo. Podpora za nasaje-
nje gozdov je namenjena za Primorsko in
Dalmacijo. Podpore za živinorejo dobijo ži-
vinorejske zadruge in občine, podpore za mle-
karstvo mlekarke zadruge. Vsaka tozadevna
prošnja so mora nasloviti na: Visoko c. kr.
poljedelko ministerstvo. Nato naslovljene in
za ministerstvo spisane prošnje se lahko vpo-
slijejo poslancem, da jih izročijo in podpirajo
pri ministrstvu.

Za poljedelski svet (odbor), za poljedel-
ske poročevalce, ki opazujejo poljedelsko gi-
banje po drugih državah, za statistiko in za
mednarodni poljedelski shod, za uničevanje
trne uši, za breobrestna posojila itd. se izda
okoli šest milijonov kron.

Za konjerejo (žrebčarje) se izda štiri in
pol milijona, za veterinarstvo (živinozdravni-
štvo) blizu štiri milijone, ostalo pa se izda za
nadzorovanje deželnih poljedelskih podjetij, za
gozdarstvo, rudarstvo itd.

Pisemski poštni promet ob nedeljah. — V tr-
govinskem ministrstvu delujejo na to, da se
bodo v bodoče oddajala pisma ob nedeljah ves
dan istotako, kakor ob delavnikih. V ta na-
men pa naj bi se prilepljale na pisma posebne
„nedeljske znamke“, ki bi bile nekaj dražje
od navadnih. Vsako pismo s tako znamko bi
se oddalo naslovljencu tudi v nedeljo ob istih
časih, kakor raznasajo pismonoše pisma ob de-
lavnikih. V Belgiji je to že vpeljavano.

V proračunu za 1907. je izkazanih za 10,993.020
kron več užitnih nego za 1906., od teh 10 mi-
lijonov znaša povisek užitnine od sladkorja
6,400.000 kron od piva 1,600.000 kron.

Kakor je videti, avstrijska vlada se zna
drugega, nego valiti ogromne davke na naj-
nужnejša živila in konsumne predmete kakor
sladkor, pivo, petrolej itd. Skrajni čas, da se
naš davčni sistem radikalno reformuje in da
se tudi pri nas uvede progresivni dohodninski
davek, da se primerno obdači velike dohodke
in da se ne tlači in ne izžema vedno le de-
lavce vseh kategorij, kateri tako in tako že
ne morejo več živeti. To bode ena najvažnej-
ših nalog novega demokratičnega parlamenta.

Socijalne vesti.

Izseljevanje čez Antwerpen je leta 1905 precej
naraslo. Tako se je l. 1904 izselilo čez Ant-
werpen 51.280, a lani že 76.735 oseb. Pre-
senetljivo je, kako je naraslo lani število na-
ših avstrijskih izseljencev na 20.337 za 10.775
več, kakor predlanskem, med tem ko je na-
raslo število ogrskih izseljencev za 3382 in
je znašalo 14.246. Avstrijski podaniki so se
podali čez morje v Zedinjene države l. 1905

14.398, l. 1904 7059; v Kanado l. 1905
5970, l. 1904 2486; v Afriko l. 1905 13, l.
1904 1; v Južno Ameriko l. 1905 5 l. 1904
16; v Avstralijo l. 1905 1. Ogrski izseljenci
so pa potovali le v Zedinjene države (13.410),
v Kanado (817) in v Južno Ameriko (18).
Med avstrijskimi izseljenci je bilo 14.179 mož
in 6158 žena, ogrskih mož je pa bilo 4505 in
8724 žena. Čez Antwerpen se je povrnilo
nazaj l. 1905 12.601 oseba, l. 1904 pa 16.520
oseb. —

Shodi uradnikov c. kr. so se vršili v nedeljo
v Brunu, Gradcu in Lvovu. Sprejeli so reso-
lucijo glede avanziranja po času ter glede po-
delitve draginskih doklad.

Skupen štrajk trgovcev in delavcev se obeta v
Lvovu, in sicer vsled nedostatkov vozov na
tamkajšnjem kolodvoru.

Poziv slovenskim - odvetniškim in notarskim urad-
nikom. — Kakor čujemo, se bode vršil dne 4.
novembra t. l. občni zbor 11. skupine društva
slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov
v Ljubljani. — Tovariši, če Vam je kaj na
tem, da si zboljšate svoj gmotni položaj, pri-
dite vsi polnoštevilno na ta občni zbor in
združite se vendar enkrat že v društvo, ki je
prevelike važnosti za Vas in Vaš obstanek!
Ali se Vam niso že odprle oči, da od svojih
šefov nimate ničesar pričakovati, ako z zdru-
ženimi močmi ne delujete za svoj in Vaših
svojcev blagor? — Na zadnji Svetčevi slav-
nosti zasledovali ste lahko impozantne govore
notarja Hudovernika, Plantana in drugih. Ali
je menda kedo izmed njih slavil postopanje
šefa napram njegovim uradnikom? Notar dr.
Schmidinger vzdignil se je raz sedež ter po-
ziviljal notarje, naj postopajo kot šefi s svo-
jimi kandidati taktno in vljudno, smatra-
joč te za svoje prijatelje in tovariše, in da
naj ne občejuje z njimi brezbržno in brez-
taktno kot z manjvrednimi usluž-
benci. To si je treba zapomniti. Kajti iz
tega govora sledi, da smo odvetniški in no-
tarski uradniki, kar nas je nejuristov, v očeh
svojih šefov manj vredni uslužbenci, s kate-
rimi se sme brezbržno in breztaktno postopati.
Gospodje šefi pozabili so menda, da je
vsak človek vreden svoje službe, če jo oprav-
lja vestno in točno, in naj si bode še na tako
nizki stopinji svojega službovanja. Vredni smo
tudi odvetniški in notarski uradniki svojega
mesta prav toliko kakor šefi svojega. Zatorej,
tovariši, vzdržite se vendar že enkrat, in naj
ne bode med Vami v bodoče niti jednega, ki
bi ne bil član našega društva; pridite polno-
številno na naš shod oziroma občni zbor dne
4. novembra t. l. ob 3. uri popoldne v re-
stavraco bratov Novakovič v Sodnjiskih
ulicah!

Ljudski oder — Dne 25., 26. in 27. t. m.
bodo v veliki dvorani delavskega doma v Trstu
v ulici Boschetto št. 5. tri znanstvena po-
ljudna predavanja. Predaval bo g. Etbin Kri-
stan iz Ljubljane in sicer v četrtek dne 25.
t. m. o „socijalnem problemu“, v petek dne
26. t. m. o „ženi in socijalizmu“ in v soboto
dne 27. t. m. o „proletariatu in moderni knji-
ževnosti“. Predavanje prične vsak večer ob 8.
in pol uri. Ustopnina za osebo 20 stot.

Avstrijska državna zveza posredovalnic za delo.
— 16. t. m. vršil se je na Dunaju ustanovni
občni zbor državne zveze avstrijskih splošnih
posredovalnic za delo. Izmed zanimivih točk
dnevnega reda omenimo le naslednje: Izpo-
slovanje znižanih cen na železnica za one, ki
iščejo dela; ugodnosti z ozirom na porto za
posredovalnice, ustanovitev vsak teden izha-
jajočega osrednjega oglasnika za izpraznjene
službe in ponudbe za delo. Razven tega se je
sklenilo, priporočiti vsem večjim mestom in
obrnim krajem ustanovitev paritetičnih posre-
dovalnic za delo ter jim dati v to svrhu na
razpolago potrebnih pripomočkov. V kratkem
vršilo se bode posvetovanje zveznih posre-
dovalnic glede poslovanja z ozirom na kmetijske
posle. —

Štrajk krojačev v Trstu končan. — Krojači
delodajalci in štrajkujoči delavci so se pogo-
dili. Gospodarji so znižali dnevnik od 10 na
9 ur ter povišali plačo ženskam za 5%, a
moškim, ki delajo na račun, za 10%.

Poprava in komisijska zaloga dvokoles
Waffenrad z dveletnim
in Bayal z enoletnim jamstvom
pri
Batjelu
v Gorici, Via Duomo št. 3.

Prostor

pripraven za trgovino, skladišče ali
boljšo delavnico, obširen in zračen

se oddá v najem

s 1. nov. t. l.

**Oglasiti se je pri Jos.
Rovanu na Stolnem
trgu 9.**

Razgled po svetu.

Odsek za volilno reformo je nadaljeval raz-
pravo o § 42. Šusteršič je povedal, da bo
glasoval s Čehi, Adler se je izjavil proti dve-
tretjinski večini, Nemci vstrajajo trdno pri
tej večini, poljski klub je za dvetretjinsko
večino; Začek je apeliral na Nemce, naj opu-
stijo svojo zahtevo, ki je absolutno nedopustljiva.

Grof Goluchowski, minister za vnane posle,
je končno odstopil. Goluchowski je bil 11 let
zunanj minister v nesrečo Avstro-Ogrske, ker
je vedno tako mešetaril in tako nespretno vo-
dil zunanjo politiko, da je le jemal ugled dr-
žave, ne pa da bi ga širil. Zlasti na Balkanu
je Avstrija najbolj obsodena prav radi Go-
luchowskega nesrečne politike, ki je bila nem-
ško-avstrijska, torej protislovenska. Strmoglavi-
li so ga Madjari, ker se je preveč utikal v
hijhove razmere; Magjari bi ga bili napadli v
delegacijah neusmiljeno, kar je pa skušal na
vsak način preprečiti. Preprečiti pa se ni dalo,
zato je moral odstopiti. Njegov padec in gla-
sovi po njegovem odstopu bi morali na naj-
višjih mestih vplivati tako, da se krene na
popolnoma druga pota v zunanji politiki.

Pred poroto v Trstu je bil obsojen Alfred
Lukovec iz Rodika radi ropa, storjenega v
družbi dveh tovarišev na kurjaču Luketi, na
3½ leta težke ječe.

Samomor v Trstu. — Neka Henrika Kra-
šovec je pila precejšnjo množino karbolne
kisline, radi česar je umrla kmalu potem v
bolnišnici.

Grof Beck, načelnik generalnega štaba, je
obhajal v soboto 60letnico vojaškega službo-
vanja. Nemški cesar mu je poslal dolgo lastno-
ročno pisano pismo, v katerem izreka željo,
da bi mogel on z nemško armado vred Becka
še dolgo šteti „med svoje“.

„Podporno društvo za slovenske visokošolce v
Pragi“ bo imelo 10 novembra t. l. ob 7. uri
zvečer v spodnih prostorih restavracije Louvre
na Ferdinandove tridč občni zbor s sledečim
programom: 1. Poročilo odbora o svojem de-
lovanju v preteklem letu. 2. Volitev predsed-
nika. 3. Volitev 3 odbornikov. 4. Samostojni
predlogi.

Umrla je v Trstu ona Jakobina Kuret, ki
jo je dne 17. t. m. večer nje mož 15 krat
zabol z nožem.

Važen ukaz ruckega carja o enakopravnosti kme-
tov. — Ruski car je izdal ukaz, ki priznava
vsem ruskim kmetom brez razlike narodnosti,
izvzemši sibirsko tuja plemena, pravico, vstopiti
v državne službe, enakopravno z drugimi sta-
novi. Odpravi se tudi določba, ki izključuje
kmeta, ki vstopi v višje šole ali v državno
službo, iz kmečke občine, mira. Kmetje si
smejo izbrati stanovanje in sedež, kjer hočejo,
in dobe potne liste brez obrokov. Ukaz tudi
odpravlja davek na osebo ter posebne določbe
o razdelitvi rodbinskega premoženja in za-
puščnine.

Zanesljivi uslužbenci. — „Figaro“ pripove-
duje: Trgovci je izročil trgovcu v navzočnosti
njega uslužbencev 10.000 frankov, da mu jih
shrani. „Shrani mi denar za dva meseca, ko
se vrnem.“ „Prav,“ je odgovoril nagovorjeni
trgovci. Ko se je oni vrnil, je šel k prijatelju
po denar. „Prosim, če mi daš 10.000 frankov,“
ga je nagovoril. „Kakšnih 10.000“ je odvrnil
drugi. „Pač te, katere sem ti izročil pred
svojim odhodom!“ — „Motiš se, jaz ne vem
nič o tem.“ — „Kaj naj to pomeni? Tvoji
uslužbenci so priče.“ Šef pokliče svoje usluž-
benice ter jim reče: „Ali se spominjate, da je
ta gospod pred dvema mesecema v vaši na-
vzočnosti dal meni 10.000 frankov? Drug za
drugim so rekli: Ne! Potem so odšli, šef pa
je dal svojemu začudenemu prijatelju 10.000
frankov rekoč: hotel sem poskusiti, če se
smem zanesiti na svoje ljudi.“

Zaključek milanske razstave. — Milanski raz-
stavni odbor je na predlog vnanjih držav skle-
nil, da se milanska svetovna razstava defi-
nitivno zapre 4. novembra.

Kako pospeševati promet s tujci. — Društvo
za pospeševanje prometa s tujci na Koroškem
priredi po Koroškem tekoči teden šest shodov,
na katerih bo razgovor, kako se bolj povzdigi-
niti tujski promet.

Kaj narodi najraje pije. — Statistiški urad
Zedinjenih držav razporeja narode po tem,
kar najraje pije. Angleži pije največ čaja,
256,509,977 funtov na leto, to te skoro 6
funtov na osebo. Združene države porabijo
največ kave, 960,878. 977 funtov, 11 in tri-
četrt funtov na osebo. Nemčija izpije največ
piva, 8,022,501.000 litrov, 100 funtov na osebo.
Ruska porabi največ žganja, 783,139.500
litrov. 5 in pol na osebo. Francija največ vina,
6,042,377.700 litrov, 156 na osebo.

Predavanje o Slovencih v Sofiji. — Preteklo
soboto 13. t. m. je pedaval v „Slavjanski Be-
sedi“ v Sofiji naš rojak prof. Anton Bezenšek
o slovenski zgodovini in književnosti. Preda-
vatelj je govoril o zemljepisnem položaju slo-
venskih zemelj, o slovenski zgodovini i o
slovenskem jeziku; nato je razpravljaval o slo-
venski književnosti, zlasti obširno je pa govoril
o pesniku Antonu Askercu. Svoje zanimivo
predavanje je zaključil z vsklikom, da leži
moč slovanstva v sovanski vzajemnosti.

Za varstvo deklic se je vršil v Parizu med-
narodni shod. Zastopana je bila tudi Avstrija.

Produkcija zlata je znašala 1905. l. 450
milijonov kron, od tega se je pridobilo v Ev-
ropi samo za 29 milijonov kron.

Nova ruska vojna ladja. — Spustili so v
morje največjo rusko bojno ladjo „Andrej
Prvozvany“, ki ima 17.400 ton in hitrost 18
vozlov. Oborožena je z 12 dvanajstcolnimi in
osemcolnimi topovi ter 12 topovi po 120 in
75 milimetrov.

11 let v gojzdu. — 12. dec. 1905. je bil
obveščen župan v Scientrieru, nekoliko milj
od Genfa, da se skriva po gojzdu neka naga
ženska. Nekaj časa so jo iskali, pa ker je niso
našli takoj in ker ni nikogar nadlegovala, so
opustili iskanje. Slednjič pa se je pritožil neki
kmet, da je vzela hrano njegovim prešičem.
Nato so jo zopet iskali in res našli, ko je
spala v grmičevju. Podobna je bila bolj živali
nego človeku. Ženske so jo oprale in oblekle.
Končno se je dognalo, da je ta ženska so-
proga nekega Nicolleta ter da je pred 11 leti
izginila iz hiše. Reva ne govori in ne razume,
kaj jej pripovedujejo. Vseh 11 let je morala
prebiti v gojzdu, kakor se sodi po njenem fi-
zičnem stanju. Sedaj jo imajo v bolnišnici St.
Julien na francoski meji. Njen mož je umrl
pred kratkim ter zapustil svoji ženi, ki je
bila izginila, svoje precejšnjo premoženje. Kaj
jo je torej gnalo v gojzd, bo težko izvedeti.

Nesreča na železnici. — 21. t. m. po noči
je v Colombesu trčil osebni vlak ob tovorni
vlak; 11 oseb je bilo lahko ranjenih.

Parnik zadel na torpedo. 200 potnikov utonilo.
— Ruski parnik „Varjagin“ v Vladivostoku
je zadel na torpedo, ter se takoj pogreznil.
200 potnikov je utonilo, eden se je rešil.

Priprave za volitve v rusko dumo. — Pred-
sednik ministerskega sveta je razposlal gu-
vernerjem okrožno brzojavko, da naj čimprej
sestavijo imenik oseb, ki imajo volilno pravico
za državno dumo. Volilni imenik je treba pri-
obiti do 3. decembra t. l.

Otvoritev „Narodnega doma“ v Roču. — V
nedeljo dne 28. t. m. otvori „gospodarsko
društvo“ v Roču v Istri na slovesen način
svoj „Narodni dom“.

Poljski šolski boj v Pruskem. — Glede
poljskega šolskega bojkota poročajo iz Pozna-
nja: V tukajšnjih šolah, v katerih je dne 17.
t. m. začel pouk, odpade v tem tednu verski
pouk za katoliške učence in učenke, ne da bi
se navedlo vzrok. Vsekako hočejo šolske ob-
lastnike prepričati, da bi ne prišlo do kakšnega
ostrejšega odpora ter počakati na nadaljnjih navo-
dil iz Berolina.

V New-Jorku živi 400.000 Židov.
Izum Malorusa. — Malorus Borimir Na-
vonjski, ki živi na Dunaju, je izumil nena-
vadno praktičen stroj za košenje trave.

Nemci v Petrogradu. — V Petrogradu, ki
ima 1,429.000 prebivalcev, je 90.000 Nemcev
(mej temi 12.000 nemških državljanov).

Zakon o Rakoczy-ju. — Ministerski pred-
sednik dr. Wekerle je imel v petkovi seji
ogrskega državnega zbora kratek govor ter je
potem predložil zakonski načrt o Rakoczy-ju.
Wekerle je prosil, da se o načrtu razpravlja
nujno, da bo zakon od cesarja potrjen, preden
dospejo na Ogrsko Rakoczy-jevi telesni ostanki.
Rakoczy je umrl v Carigradu kjer je živel v
prognanstvu kakor revolucionar. Poslanci so
stojali poslušali ta govor, a neodvisna stranka
ga je pozdravila z viharim odobravanjem. Za-
kon sam ima samo pet členov. V prvem se
določa način glede prenosa Rakoczyjevih

ostankov in pokopa v domovini. V drugem se odpravlja zakon iz leta 1875, s katerim je bil Rakoczy proglašen izdajico. V tretjem se odprava svota 55.000 kron za stroške slovesnega pogreba ter za spomenik. Člen četrto do- loča z ozirom na zaplenjeno premoženje Ra- koczy-jevo, da ta zakon ne more imeti nikakih pravnopravnih posledic. Zadnji člen govori o izvršitvi zakona.

Zakonski načrt o kongregacijah na Španskem.
Španski ministerski svet je sprejel za- konski načrt o društvenem zakonu. Po tem načrtu bodo št. kongregacije podvržene državni odobritvi, prepovedan jim bo tudi ja- ven pouk. Sodnije bodo imele pravice nadzo- rovati samostane. Kongregacije, ki se bavijo z industrijalnimi podjetji, bodo morale plačevati davke. Inozemske kongregacije, oziroma take, ki imajo svoja vodstva v inozemstvu, utegnejo biti razpuščene.

V Londonu je 750.000 hiš. V vsako izmed teh hiš prihajajo mlekarji in mlekarice vsak dan po dvakrat; vsega skupaj prinašajo okoli 2 milijona litrov mleka. To mleko vozijo nočni vlakovi v London. Okoli 100.000 oseb se pre- livlja s prodajo mleka v Londonu.

Z nožem se je zabodel v trebuh pri Prestranku neki tujec. Baje je neki žid, ki je po sejmi- h prodajal svoje blago. Denarja niso našli pri njem nič.

Mala loterija.

Tržaška „Edinost“ je priobčila pod tem naslovom podučen članek, iz katerega posnemamo to-le: Preklinjamo našo gospodarsko mizerijo, ali na drugi strani ne vidimo, da naša neumnost izmetava milijone. Kričečo sliko v tej stvari nam predstavlja naša loterija. V l. 1905. utopili smo v Predlitaviji v vrtnice loterije 31.014.874 kron! 31 milijonov! Od te svote je imela lanska leto država čistih 11.165.066 K po odbitku teh in vseh režijnih stroškov. Že iz teh mrtvih števil samih zamogli bi spo- znati, kakšna izsesalka naroda je ta vladna institucija; ali pobjižno seznanje, mislim, ne bo škodilo. Loterija je bila uvedena za Ma- rije Terezije l. 1751. Njen izvor je Italija in sicer genovanska republika. Pokazalo se je, da služi državi kakor dobra molzna krava, in zato je bila negovana, tako da je danes do- segla patriarhalno starost 155 let in ni nade, da bi v dogledni dobi izginila. Kako to, da loterija prinaša državi tako ogromen dobiček? Daja prav malo nade na dobiček; na drugi strani — če je kdo zadel — izplačujejo se dobitki nepravilno, neprimeroma mali. Država ima torej korist od toga, ki je zaigral in od tega, ki je dobil!

Na temelj matematičnih dokazov se trdno opirajo naslednja dejstva: za igralca, ki je dobil ekstrato, je moralo zaigrati 17 igralcev, za onega ki je dobil ambo, 399 igralcev, za terno 11.748 igralcev, za kvaterno 511.038 igralcev; z drugimi besedami: od 511.038 igralcev komaj eden zadene kvaterno in 511.037 je moralo poprej izgubiti, preden je eden zadel kvaterno!! Iz tega je vidno, da je ne more biti hazardnejše igre nad loterijo. Ako bi slo po pravici, morala bi loterija igralcu, ki je zadel ekstrato, izplačati 18 kratno svoto, ki je bila stavljen, pri ambu 400 kratno, pri ternu 11.748 kratno svoto od stavljenega. Ali ne postopa se tako. Pri ekstratu se izplačuje mesto 18 kratne svote samo — 14 kratna, pri ambu mesto 400 kratne samo 240 kratna, pri ternu mesto 11.748 kratne samo 4800 kratna svota — in tako čim dalje tim manje. Izplačuje se torej pri ekstratu za 22% manje, pri ambu 40%, pri ternu 59% manje, nego bi se izplačati moralo. Mimo tega odtrga se še ogromne svote za davek. Vrlo malo je teh, ki so slučajno v loteriji več dobili nego so zastavili; ali na tisoče jo teh, ki so v loteriji utopili vse svoje imetje, ki imajo tej hazardni igri zahvaliti uničenje svoje eksistence! Na prvi pogled jih niti ne vidimo, ali tradicija v oddaljenih vaseh in v podstrešjih velikomest- nih hiš bi nam pripovedovala grozne stvari. Na razvaline uničenih eksistenc strastnih igralcev stavlja svoje dohodke. To je ravno ta načrnejša lastnost naše male loterije, da prazni le žepi neimernih razredov, da se živi od žuljev najrevnejših po duhu in telesu. To gotovo ni moralno: dražiti strast nižjega ljudstva, zaslepljati je, da iz njega zamore sesati težko pridelani groš in nagraditi svoj dobiček. Za dobo, v kateri država upravlja loterijo, tvorile so stave 2½ milijarde kron čisti dobiček 1 milijarde (1000 milijonov). Kakor že na početku rečeno: glavna

hiba je tu nezavednost ljudstva, nepoznanje igralnega razmerja! Najskrajnejši čas je, da ai bi bil ta nestvor z zakonom odstranjen, da prestane upropaščati te, ki plačujejo ta „davek iz gluposti“ in da se odstrani tudi črna pega z njih, ki sicer poznajo to institucijo kakor nemoralno, a se niso še pobrinili, da bi bila odstranjena!

Književnost.

Junaki. — Epske pesnitve. Napisal A. Askerc. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Cena brošure K 3; elegantno vezano K 4.50 v.

Postavno zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatis je kazniv.

Jedino pristen je
THIERRY-jev
balzam
z znamko zelena nuna.

Najstareje in neprekosljivo sredstvo proti motenju, prebave, želodčnim krčem, koliki, katarju, prsnim boleznim, influenci itd. itd. Cena: 12 malih ali 6 dvoj- natih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s pa- tentov. zamaškom K 5 poštne prosto.

THIERRY-jevo Centifolijno mazilo znano kot neprekosljivo sredstvo proti zastarelim ra- nam, vnetjem, poškodbam, oteklinam vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3.60 poštne prosto se razpošilja proti povzetju ali predplačilu znoska. Lekarnar A. THIERRY v Pregradi pri Rogatcu-Slatini. Brošura s tisočimi originalnimi zahvalami je na razpolago zastoj in poštne prosto.

Dobiva se skoraj v vseh večjih lekarnah in mirodilnicah.

Hamburg-Amerika
Linie
Vožnja tvojega
6 dni
z najnovjšimi leti 1905 in 06 z najnovjšimi velikimi parni-
ci
Amerika 24.000 ton
Augusta-Victoria 25.000 ton
Kaj si misliš? Kaj si misliš? Kaj si misliš?
Fr. Seunig
Ljubljana
Kedovska ulica št. 28
Odobro iz Ljubljane vsakega tistega, ki se odloči za to.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupevališče miraharškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in ševaljarje.

Svetlinjce. — Rožni venci. — Mašne knjžice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmi in trgih ter na deželi. 2 35-8

Lekarna Cristofolletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štorkižovo) jetrno olje.
Posebno sredstvo proti prsnim bole-
nim in splošni telesni slabosti.
Izvirna steklenica tega olja naravno-
rmenne barve po K 1.40, bele barve K 2.
Trskino železnato jetrno olje.
Raba tega olja je posebno priporo-
ljiva otrokom in otrokom, ki so ner-
vozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedcem. S tem oljem se ozdravi v kratkem času z gotovostjo vse kostno bolezn, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

OPOMBA. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preide se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolni v steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim čč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolletti-jeva pljača iz kine in železa.
najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskim oljem.
Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

A. vd. Berini

Gorica, Šolska ulica št. 2.

velika zaloga == == oljkeinega olja prve vrste

najboljših trdk iz Istre, Dalmacije Molfette, Bari in Nice
s prodajo na drobno in debelo.

Prodaja na drobno: Kron —80, —88,
—96, 112, 120, 136, 144, 160, 180, 2—.

Na debelo cene ugodne.

Pošilja poštne prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne vporabe olja; po vporabi se spet zamenja s polno.

Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč.

Cene zmerne.

Adolf Fey

urar in optiker

na voglu Tekališča Frana Josipa in Via Leoni
v GORICI

Vsprejema poprave ur in optičnih predmetov vseh vrst.

Zaloga žepnih, nazidnih ur budilk vseh vrst
in optičnih predmetov.

Za vsako uro se jamči 1 leto.

LED

iz Bohinjske doline za 1906.-1907.

Kdor se zanima za nakup čistega ledu in po ceni v celih vagonih, naj vpraša za ceno in čas pošiljatve pri

A. Pavšek

Sv. Janez ob Boh. jezeru.

Gorica • Gorica
Hôtel
„pri zlatem jelenu“

v trgovskem središču nasproti nadškofijski palači. — Sobe za prenočišča po zmernih cenah. — Velik jedilni salon, poleg stekleni salon s teraso. — V poletnem času prijeten vrt z verando. — Sobe za klube, društva, za sklenjene družbe. — Izborna kuhinja. Domača in pluja vina. Izvirno pilzensko »prazdroj«-pivo.

Andrej Fajt

pekovski mojster

v Gorici Corso Franc. Šlus. št. 2.

Sprejema naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejšega, za nove maše in godove, kolače za bir- mance, poroke itd. Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji naročnikov.

Ima tudi na prodaj različne moke, fino pecivo, fina vina in likerje po zmernih cenah.

Za veliko noč priporoča goriške pine, potice itd.

Stara trdka pri kateri se stalni odjemalci poslužujejo že nad 30 let!

Druge reklame ne potrebuje

moja krojaška delavnica in trgovina z gotovimi oblekami.

Izdeluje obleke za vsak stan: civilne, uradniške in vojaške.

V zalogi ima vedno sveže blago za vsak letni čas iz prvih tovarov.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v Gorici

tek. Frana Josipa 35 — tek. Josipa Verdi 33.

Na tisoče

priznanj se mi je izrazilo tekom mo-
jega delovanja od strani mojih od-
jemalcev glede dobre kakovosti mojega blaga. Radi tega smem upati, da se pred nakupom raznih potrebščin za vsako letno sezono obrne sl. občinstvo v prvi vrsti na mojo trgovino, ker le tu dobi zares solidno in ceno blago. Omeniti hočem samo sledeče pred-
mete: Kožuhovne ovratnike (Boa), jaeger podobne za letni in zimski čas. Čevlje za dom, svilene in volnene šerpe. Največja za-
loga okraskov za obleke, vedno zadnje novosti. Rokavice, noga-
vice, pasove, ovratnice in perilo za gospode, toaletna mila, dišavne glavnice, mošnjice itd. — — —

J. ZORNIK — GORICA

Gospodska ulica 10.

RAZGLAS.

Podpisana si usojata naznanjati, da smeta od 1. avgusta 1905. dalje — vsled pridobljene koncesije od obrtne oblasti — sprejemati vsa naročila

električne luči in gonilnih naprav,

kakor tudi vsa popravila spadajoča v to stroko.

Z ozirom na dolgoletno vešbanje pri najboljših trdkah te stroke (Schuckert, Siemens & Halke) pričakujeta da, se bode glavno obdelništvo ravno tako za-
upno obratelo na podpisance kakor do-
slej ter zagotavljata solidno in ceno iz-
vršitev vsakega naročila spalnjočega v
našo stroko.

Sprejemata cenj. naročila ter dajata
ravna pojasnila
spoštovanjem udana

Ivan Potočnik & A. Hügel

Mehanična delavnica.

Vpeljava plina, vode in električne luči.
V Gorici, za vajatale št. 13.

Gorica — Gorica

Klimatično zdravilišče.

Hôtel Südbahn

na Telovadnem trgu, poleg ljudskega vrta. — Hotel prvega reda. — V hotelu in dependanci nad 70 sob in salonov. — Lastna električna razsvetljava. — Električni avtomobil-omnibus k vsem brzovlakom in po potrebi. — Velik park pretežno z eksotičnim rastlinstvom. — Mirna, krasna lega, nič prahu, kakor nalašč za one, ki hočejo prijetno in mirno preživeti nekaj časa v Gorici. — Izborna kuhinja in klet. — V hotelu je obsežna knjižnica.

CHRISTOFFLE

Namizna orodja in posodje vseh vrst.

Priznane težko posebej oblikovane najlepše forme.

Kompletne kasete namiznega orodja, posodja za omako, kavo, čaj, namizni podstavki, umetni izdelki.

Jedino nadomestilo pravega srebra.

Posebni izdelki za hotele, restavracije in kavarne, kakor tudi pensijone, gospodinjstvo itd.

C. kr. dvorni založniki

Christoffle & Co. — Dunaj

L. Operaring 5 (Heinrichshof).

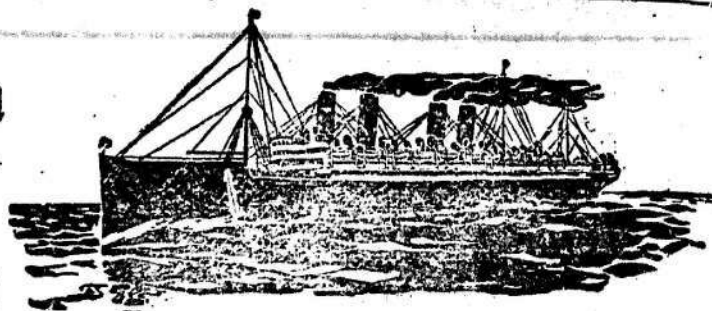
— Ilustrovan cenik na zahtevanje. —

V vseh mestih zastopano po prekupcih.

Kot jamstvo svoje izvirnosti imajo naši izdelki gumpje tovarniško znamenje in ime Christoffle.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“.

**Iz
Bremna
v
New
York**

s cesarskimi brzoparniki „KAISER WILHELM II.“, „KRONPRINZ WILHELM“ in „KAISER WILHELM der GROSSE“.

Prekomorska vožnja traja samo 5—6 dni.

Katamen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnice dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDO TAVČARJU, Kolodvorske ulice št. 35

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa pojasnila, ki se tičejo poti,inja, teče in brezplačno. — Postrežba poštena, resna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Ariz., Utah, Wloming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebne ugodne in izredne cene čez Salinas. Odhod na tej poti iz Bremna enkrat mesečno.

Ta se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo, Singapore v Avstralijo itd.

POZORI BERITENI

Otvoritev trgovine!

Podpisani uljudno naznanjam, da sem otvoril novo trgovino z

manufakturnim in modnim blagom,

katero bodem vodil pod tvrdko

A. Bohinski — GORICA —
Cesta Josipa Verdi št. 35.

Priporočam se častitemu občinstvu za blagohotno naklonjenost ter zagotavljam da se bodem potrudil s solidno postrežbo, z nizkimi cenami in dobrim blagom si pridobiti zaupanje svojih cenjenih odjemalcev. — Z odličnim spoštovanjem

A. BOHINSKI.

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici

registrirana zadruga z neomejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo „Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici“ je z ozirom na premenjena in dne 29. decembra 1905. v zadrugi register vpisana pravila, pri skupni seji dne 30. decembra 1905. sklenilo za leto 1906. ta-le način poslovanja:

Daje svojim članom posojila na odplačevanje v petih letih, proti odplačilu po 2 kroni na mesec za vsakih 100 kron; na menice pa proti 6% obrestovanju.

Doba za odplačilo pri posojilih na obroke se po želji izposojevalca določi tudi na 10 ali več let.

Vsak izposojevalec plača pri zajemu posojila enkrat za vselej, mesto uradnine 1/2% prispevka v posebno rezervo za morebitne izgube.

Sprejema navadne hranilne vloge v vsakem znesku, jih obrestuje po 4 1/2%, večje, stalno naložene pa po dogovoru.

Deleži so dvojni: opravični po 2 kroni, glavni po 20 kron.

Zadruga objavlja vsa svoja naznanila v časopisih „Soča“ in „Primorac“.

Nova pravila so se razposlala vsem članom; če jih pa po pomoti ni kdo dobil, naj se oglasi v zadrugi uradu v „Trgovskem domu“.

Načelstvo in nadzorstvo.

Odlikovana pekarija in sladčičarna

KAROL DRAŠČIK

v Gorici na Koru v (lastni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinejšega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Delavnice z električno gonilno silo.

C. kr.

priv.

TELEFON št. 109.

KOVINSKA LIVARNA

odlikovana z 18 zlatimi svetinjami

A. Polli v Gorici

Cesta Frana Josipa št. 58.

Livarna izdeluje z znano natančnostjo vsako delo iz litega železa, bronu in drugih kovin za tovarne, MLINE, obrtne zavode, stavbe itd. itd.

Vsled vpeljanih tehničnih novostij, se lahko sprejemajo dela VSAKE VELIKOSTI, PRIPROSTA ali POPOLNJENA do 2000 kg teže in višje za vsak komad.

Računi, proračuni in predelava načrtov zaslonj. Dnevna cena brez konkurence.

Najbolj elegantno in najboljše OBUVALO sveta je iz tovarne

— D. H. Pollak in drug. —

Izključna prodaja za Gorico.

v veliki zalogi ubuvala z lastno delavnico

Jos. Čocianci v Gorici

(vstanovljena leta 1873.)

Cesta Josipa Verdi št. 25, nasproti ljudskemu vrtu.

Originalni ameriški čevlji iz tovarne

Millford Shoe Company v Millford (Severna Amerika.)

Čevlji iz sukna in klobučevine za zimo. — Galosi vseh velikostij.

Izbira obuvala lastnega izdelka.

Se dobiva v vseh lekarnah.

Najboljše zdravilo proti

Se dobiva v vseh lekarnah.

— REVMATIZMU in PROTINU —

je liker Godina

izdelan v Trstu v lekarnah Rafael Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri Sv. Jakobu; Josip Godina, lekarna „All' Igen“, Via del Farneto 4.

ena steklenica K 1.40. Iz Trsta se na razdelilja manj nego 4 steklenice proti povzetju ali naprej poslanim zneskom K 7.— pristo polnina.